

Huddinge kommunala förskolors systematiska kvalitetsarbete

SKA rapport 2024/2025

Inledning

Sammanfattande analys av arbetet med prioriterade utvecklingsområden 2024/2025

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026

Normer och värden

Omsorg, utveckling och lärande

Barns delaktighet och inflytande

Förskola och hem

Övergång och samverkan

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Förskollärares ansvar i undervisningen

Rektors ansvar

Strukturkvalitet

Stödresurser

Året som gick- viktiga händelser under året

Den demografiska utmaningen

Utvecklingen i förskolorna i de socioekonomiskt utsatta områdena- Vårby, Flemingsberg och Skogås

Revidering av förskolans läroplan

Byte av lärplattform i förskolorna

Pågående utredningar om förskolan – viktiga förändringar på gång

Utredning av den nationella samordnaren mot utanförskap

Obligatorisk språkförskola och förbättrade förutsättningar

Hedersrelaterat våld och förtryck i utbildningsväsendet

Riksrevisionens granskning av likvärdighet i förskolan

Processkvalitet i förskolan - en nyckel till barns utveckling

Uppföljning och analys av prioriterade utvecklingsområden 2024/ 2025

Målområde normer och värden

Förskolans gemensamma vision och ställningstaganden

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 normer och värden

Målområde omsorg, utveckling och lärande

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 omsorg, utveckling och lärande

Språkutveckling och likvärdig undervisning

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Målområde barns delaktighet och inflytande

Barns delaktighet och inflytande i förskolan

Prioriterade utvecklingsområden 2025/2026 barns delaktighet och inflytande

Målområde förskola och hem

Samverkan med vårdnadshavare

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde samverkan med vårdnadshavare

Målområde övergång och samverkan

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde övergång och samverkan

Målområde uppföljning, utvärdering och utveckling

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde uppföljning, utvärdering och utveckling

Målområde förskollärares ansvar i undervisningen

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 förskollärares ansvar i undervisningen

Målområde rektors ansvar

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 rektors ansvar

Strukturkvalitet i förskolan- grunden för god verksamhet

Personaltäthet - behov av uppföljning och styrning

Barngruppsstorlek i Huddinges förskolor - behov av styrning för likvärdighet

Lokaler och lärmiljöer - förutsättningar för kvalitet i förskolan

Pedagogisk kompetens

Förskollärartäthet - en nyckel för kvalitet och likvärdighet

Andelen utbildade för arbete med barn

Stödresurser för hög måluppfyllelse i förskolan

Huvudmannens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Förskolestöds/central barnhälsas roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

HR:s roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Ekonomiavdelningens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Lokalplaneringens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Avslutande ord

Inledning

Denna rapport sammanfattar det systematiska kvalitetsarbetet i de kommunala förskolorna i Huddinge under läsåret 2024/2025 och presenterar identifierade utvecklingsområden för läsåret 2025/2026. Syftet med rapporten är att ge en samlad och analysbaserad bild av förskolornas utveckling, utmaningar och behov, som underlag för politiska prioriteringar, strategiska beslut och fortsatt verksamhetsutveckling.

Rapporten utgör ett centralt verktyg för huvudmannens styrning av utbildningsverksamheten. Den möjliggör strukturerad uppföljning av måluppfyllelse i relation till nationella mål, och bidrar till att identifiera utvecklingsområden inom organisationen. Detta ger stöd för huvudmannens beslut om exempelvis resursfördelning, kompetensutveckling och organisatoriska insatser. Dessutom fungerar rapporten som ett instrument för att säkerställa likvärdighet mellan olika enheter och för att uppfylla de krav som ställs i skollagen gällande dokumentation och uppföljning av det systematiska kvalitetsarbetet.

Sammanfattande analys av arbetet med prioriterade utvecklingsområden 2024/2025

Under läsåret 2024/2025 har Huddinge kommuns kommunala förskolor genomfört insatser inom flera prioriterade utvecklingsområden, med syfte att stärka kvalitet, likvärdighet och barns rättigheter i utbildningen. Arbetet har präglats av ett fortsatt fokus på barns delaktighet, språkutveckling, samverkan med vårdnadshavare och pedagogisk dokumentation, samtidigt som förskolorna hanterat organisatoriska förändringar kopplade till demografiska utmaningar, såsom ett varierande barnunderlag och förändrade behov i olika geografiska områden.

Analysen visar att flera insatser har haft positiv effekt, men att det kvarstår utvecklingsbehov. Barns röster får inte alltid genomslag i undervisningen, och det saknas tydliga didaktiska strategier för att omsätta demokratiuppdraget i praktiken. Språkutvecklingen är fortsatt ojämn, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden, där personalens språkliga kompetens behöver stärkas och där barnens behov ofta är mer komplexa. I dessa områden syns också en ökad belastning på verksamheterna, vilket ställer krav på riktade insatser och resurser för att säkerställa likvärdighet.

Samverkan med vårdnadshavare varierar mellan enheter, och språkliga barriärer påverkar delaktigheten negativt. Arbetet med pedagogisk dokumentation har utvecklats, men används ofta som tillbakablick och för att synliggöra verksamheten snarare än som ett reflektivt verktyg för lärande. Barns delaktighet i dokumentationen är låg, vilket påverkar

både undervisningens kvalitet och barnens inflytande. Övergångar mellan förskola och skola har strukturerats, men samverkan behöver fördjupas, särskilt för barn i behov av särskilt stöd.

Förskollärares och rektorers pedagogiska ledarskap har stärkts genom riktade insatser, men fortsatt tydliggörande av ansvarsfördelning och gemensamma strukturer krävs för att skapa hållbara arbetslag och ökad måluppfyllelse. Sammantaget visar årets kvalitetsarbete att det finns god grund för fortsatt utveckling, men att insatserna behöver fördjupas och förankras lokalt för att skapa långsiktig effekt och likvärdighet – särskilt i de delar av kommunen där de socioekonomiska utmaningarna är som störst.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026

Inför läsåret 2025/2026 har Huddinge kommuns förskolor identifierat ett antal prioriterade utvecklingsområden som syftar till att stärka kvalitet, likvärdighet och barns rättigheter i utbildningen. Utvecklingsarbetet sker i en kontext där demografiska förändringar, såsom varierande barnunderlag och ökade behov i vissa områden, påverkar förutsättningarna för likvärdig utbildning. Särskilt i socioekonomiskt utsatta områden krävs riktade insatser för att möta komplexa behov och säkerställa att alla barn ges likvärdiga möjligheter till omsorg, utveckling och lärande. Prioriteringarna utgår från identifierade brister i förhållande till målen i läroplanen, och syftar till att stärka förskolans förmåga att erbjuda en undervisning som är trygg, stimulerande och tillgänglig för alla barn – oavsett bakgrund eller förutsättningar.

Normer och värden

Arbetet med förskolans gemensamma vision fortsätter och kommer att ge riktning i det fortsatta förändringsarbetet. Arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling (PDK) behöver fördjupas genom kompetensutveckling, tydliga rutiner och ökad delaktighet för barnen i värdegrundsarbetet. I områden med större social utsatthet är detta arbete särskilt viktigt för att skapa trygga och inkluderande lärmiljöer.

Omsorg, utveckling och lärande

Språkutveckling är fortsatt ett prioriterat område, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden där skillnader i språklig kompetens påverkar barns lärande. Insatser inkluderar fortsatt språkutbildning, revidering av språkstrategin, språktester vid nyanställning och förstärkning av språknätverk. Det hälsofrämjande arbetet utvecklas genom barnhälsomöten, tvärprofessionell samverkan och långsiktig ledning, med särskilt fokus på områden där barnens behov är mer omfattande.

Barns delaktighet och inflytande

Barns röster behöver få större genomslag i undervisningen. Planerade insatser fokuserar på didaktiska strategier, forum för dialog, höjd metodkompetens och lokal förankring av

arbetssätt. I områden med socioekonomiska utmaningar är barns delaktighet en nyckel för att stärka deras självbild och lärande.

Förskola och hem

Samverkan med vårdnadshavarna ska stärkas genom gemensamma riktlinjer för kommunikation och bemötande, språklig tillgänglighet, digitala verktyg och fortsatt implementering av lärplattformen Vklass. I socioekonomiskt utsatta områden är språkliga barriärer och varierande förutsättningar särskilt utmanande, vilket kräver anpassade insatser för att öka delaktigheten.

Övergång och samverkan

Övergångar mellan förskola och skola behöver kvalitetssäkras, särskilt för barn i behov av särskilt stöd. Fokus ligger på uppföljning av övergångsplanen och förbättrad informationsöverföring, med särskild uppmärksamhet på barn i utsatta livssituationer.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Det systematiska kvalitetsarbetet ska utvecklas genom översyn av dokumentationsunderlag, kompetenshöjning i pedagogisk dokumentation och ökad delaktighet för barnen. I områden med större utmaningar är behovet av strukturerad uppföljning och analys särskilt stort.

Förskollärares ansvar i undervisningen

Förskollärares ledarskap ska stärkas genom tydlig ansvarsfördelning, riktlinjer, introduktion, samordnad kompetensutveckling och pedagogiska nätverk. I socioekonomiskt utsatta områden krävs särskilt stöd för att skapa hållbara arbetslag och för att öka och bibehålla kompetensen.

Rektors ansvar

Rektorerna behöver fortsatt stöd i sitt pedagogiska ledarskap genom fortbildning, kollegialt lärande, tydlig styrning och fördjupad dialog med huvudman. Ledarskapet är särskilt avgörande i områden där verksamheten står inför komplexa utmaningar.

Strukturkvalitet

För att uppnå likvärdighet krävs insatser inom personaltäthet, barngruppsstorlek, lokaler och lärmiljöer. Fokus ligger på riktvärden, resursfördelning, lokalplanering och uppföljning av pedagogisk funktion i lokaler och förskolegårdar.

Pedagogisk kompetens

Förskollärartäthet, andelen utbildade barnskötare och kompetenskrav vid nyanställning är centrala för att säkerställa kvalitet. Insatser inkluderar mål för personalstruktur och stöd till vidareutbildning, särskilt i områden där rekryteringsutmaningar är stora.

Stödresurser

Förskolestöd, HR, ekonomi och lokalplanering har nyckelroller i att skapa förutsättningar för måluppfyllelse genom strategisk styrning, kompetensförsörjning och långsiktig planering. I takt med att demografiska förändringar påverkar verksamheten krävs flexibilitet och riktade resurser för att möta behoven i olika delar av kommunen.

Året som gick- viktiga händelser under året

Den demografiska utmaningen

Läsåret 2024/2025 har präglats av ett stort förändringsarbete i de kommunala förskolorna för att anpassa organisationen efter kraftigt minskade volymer. Med anledning av den demografiska förändringen har organisation och bemanning på kommunens förskolor setts över. Den demografiska utvecklingen ser ut att fortsätta vara en utmaning under överskådlig tid även om minskningen ser ut att gå i långsammare takt de kommande åren.

Utvecklingsarbete inom förskola tar tid och kräver stabilitet och goda förutsättningar för det pedagogiska ledarskapet för rektorer och förskollärare. Rektorernas och förskollärarnas förutsättningar kommer att vara viktigt att säkerställa de kommande åren.

Utvecklingen i förskolorna i de socioekonomiskt utsatta områdena- Vårby, Flemingsberg och Skogås

Forskningen visar att den demografiska utvecklingen har särskilt stor påverkan på förskolor i socioekonomiskt utsatta områden, och att dessa områden står inför flera utmaningar som kräver riktade insatser. Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskning i rapporten *"Huvudmäns och rektors arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svaga områden"* visar att många förskolor har svårt att leva upp till sitt kompensatoriska uppdrag, särskilt på grund av brist på legitimerade förskollärare, låg personaltäthet och hög frånvaro.

Den demografiska utvecklingen, med minskade barnkullar, påverkar kommunens förskolor både organisatoriskt och pedagogiskt. I socioekonomiskt utsatta områden förstärks oftast effekterna av omvärldsförändringar. Förskolorna i områdena präglas till stor del av en omfattande in- och utflyttning som påverkar kontinuiteten i barngrupperna med återkommande inskolningar, ständigt förändrad gruppdynamik och relationsbyggande med nya barn och vårdnadshavare.

Studier visar barn i utsatta områden deltar i förskolan i lägre grad, vilket påverkar deras språkutveckling och framtida skolresultat negativt. Samtidigt har förskolor i dessa områden

ofta sämre förutsättningar – såsom brist på legitimerade förskollärare, låg personaltäthet, stora barngrupper. Barnen i förskolorna har en språklig och kulturell mångfald – och det är stora variationer i barnens förkunskaper i det svenska språket och det finns många barn med särskilda behov. Komplexiteten i områdena påverkar och försvårar förskolans kompensatoriska uppdrag och det ställer krav på ett strategiskt arbete i kommunen för att säkerställa likvärdigheten.

För kommunen innebär detta att det strategiska arbetet behöver fokusera på att:

- Säkerställa att barn i utsatta områden får tillgång till förskola av hög kvalitet.
- Stärka det pedagogiska ledarskapet genom goda förutsättningar för rektorer och förskollärare.
- Rikta kompetensutveckling och resurser till områden med störst behov.
- Arbeta långsiktigt med stabilitet i organisationen för att möjliggöra hållbar utveckling.

Förskolan är en viktig arena för integration. Kommunens arbete med språkförskola, språkrav för personal och inkluderande pedagogik blir därför centralt för att möta både demografiska och sociala utmaningar.

I ljuset av detta är det avgörande att kommunens strategiska planering tar höjd för fortsatt demografisk förändring, samtidigt som den stärker förskolans roll i att utjämna livschanser och främja likvärdighet. En kvalitativ förskoleverksamhet är en central komponent i kommunens långsiktiga arbete med social hållbarhet.

SBF- samverkan för bästa förskola

Under perioden 2022–2025 har huvudmannen och utvalda förskolor i Vårby och Flemingsberg deltagit i samverkan för bästa förskola (SBF). SBF är en nationell satsning som leds av Skolverket och riktar sig till skolor och förskolor med stora utmaningar. Syftet är att förbättra kunskapsresultat, öka måluppfyllelsen och stärka kvalitet och likvärdighet i utbildningen. Arbetet sker i nära samverkan mellan Skolverket, huvudmän och lärosäten, där insatserna utformas utifrån vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Genom ett treårigt utvecklingsarbete får deltagande verksamheter stöd i att utveckla sitt systematiska kvalitetsarbete, ofta med hjälp av särskilda FoU-team från universitet och högskolor. Satsningen är ett exempel på hur stat och kommun kan samarbeta långsiktigt för att skapa bättre förutsättningar för barn och elever i hela landet. Samverkan avslutas hösten 2025. Prioriterade utvecklingsområden under insatsen har exempelvis varit styrning och ledning, undervisningens kvalitet, språkutvecklande arbetssätt. Flera insikter och lärdomar från samverkan inom SBF har spridits inom organisationen genom kollegialt lärande i

rektorsgruppen och en del av arbetet kommer lyftas in i det vidare arbetet med utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivån.

Revidering av förskolans läroplan

Den 1 juli 2025 trädde en reviderad läroplan för förskolan i kraft. Förändringarna innebär bland annat ett tydligare ansvar för förskollärare och rektorer, samt ökat fokus på språkutveckling, högläsning och fysisk aktivitet. Läroplanen betonar vikten av analoga lärverktyg och att undervisningen ska vila på vetenskaplig grund. Revideringen i läroplanen innebär att skolchef och rektorer har påbörjat att se över befintliga riktlinjer t ex den kommungemensamma språkstrategin "Utforska Språken" för att säkerställa att informationen i dokumenten går i linje med ändringarna i skollagen men även med aktuell forskning. En särskilt viktig aspekt är att revideringen syftar till att stärka likvärdigheten i förskolans undervisning och att skapa en tydligare koppling mellan nationella och kommunala mål.

Byte av lärplattform i förskolorna

Från och med höstterminen 2025 använder alla kommunala förskolor Vklass istället för den tidigare plattformen Unikum. Införandet innebär att resurser i form av personella resurser men även tid har avsatts för information och utbildningsinsatser för rektorer och pedagoger. Det har även inneburit kommunikationsinsatser och serviceinsatser vid införandet för vårdnadshavare. Vklass är implementerat tekniskt och under kommande läsår återstår att fortsätta stötta implementeringen gällande de pedagogiska delarna i plattformen.

Pågående utredningar om förskolan – viktiga förändringar på gång

Förskolan spelar en avgörande roll för barns språkutveckling, sociala färdigheter och framtida skolframgång. Regeringen har därför initierat flera utredningar med syfte att stärka kvaliteten och likvärdigheten i förskolan.

Utredning av den nationella samordnaren mot utanförskap

Den nationella samordnaren mot utanförskap har överlämnat ett omfattande betänkande till regeringen, med särskilt fokus på förskolans roll i att förebygga utanförskap, *SOU 2025:76 – Det handlar om oss – så bryter vi utanförskapet och bygger en starkare gemenskap*. Syftet med utredningen är att kartlägga och analysera orsakerna till utanförskap i Sverige. Utredningen har haft i uppdrag att föreslå konkreta åtgärder för att minska utanförskapet, särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar. Förskolan lyfts i slutbetänkandet fram som en nyckelaktör för tidiga insatser. Förskolan ses som en viktig plats för att bryta negativa mönster.

Möjliga konsekvenser för huvudmannen:

- Utredningen föreslår att barn till arbetslösa föräldrar ska ha rätt till 30 timmars förskola i veckan för att öka deltagandet och främjaspråkutvecklingen.
- Utredningen lyfter att det svenska språket måste stärkas hos barn och personal i förskolan.

Obligatorisk språkförskola och förbättrade förutsättningar

En utredning har tillsatts för att föreslå införandet av obligatorisk språkförskola för barn med brister i svenska språket, *Kommittédirektiv – Dir. 2024:113, En likvärdig skola av god kvalitet med obligatorisk språkförskola*. Utredningen ska även utreda språkrav för personalen i förskolan samt föreslå åtgärder för att förbättra barngruppernas storlek och personaltäthet. Syftet är att säkerställa att alla barn, oavsett bakgrund eller bostadsort, får tillgång till en likvärdig och kvalitativ förskoleverksamhet. Utredningen ska redovisas senast den 18 december 2025.

Möjliga konsekvenser för huvudmannen:

- Utökad verksamhet med nya förskoleplatser eller språkförskolegrupper.
- Behov av att rekrytera fler förskollärare med goda kunskaper i svenska.
- Omstrukturering av barngrupper och lokaler.
- Ökade kostnader för utbildning, lokaler och personalförstärkning.

Hedersrelaterat våld och förtryck i utbildningsväsendet

En annan utredning fokuserar på att identifiera och motverka hedersrelaterat våld och förtryck inom utbildningsväsendet, inklusive förskolan, *Kommittédirektiv 2025:31 Ökade insatser för att motverka hedersrelaterat våld och förtryck i förskolan, skolan och fritidshemmet*. Denna utredning ska presenteras senast i augusti 2026.

Möjliga konsekvenser för huvudmannen:

- Kompetensutveckling för personal i att hantera hedersrelaterade frågor.
- Utveckling av samverkan mellan förskola, socialtjänst och andra aktörer.
- Översyn av styrdokument och värdegrundsarbete med fokus på barnrätt och jämställdhet

Riksrevisionens granskning av likvärdighet i förskolan

Riksrevisionen har nyligen granskat statens arbete för en likvärdig förskola. *Likvärdighet i förskolan – statens stöd, uppföljning och tillsyn (RiR 2025:15)*. Slutsatsen är att tillsynen är splittrad och att Skolverket och Skolinspektionen behöver förbättra sitt stöd till huvudmännen. Rekommendationer har lämnats till regeringen för att stärka styrningen.

Möjliga konsekvenser för huvudmannen:

- Skärpt tillsynsansvar för både kommunala och fristående förskolor.
- Förstärkt systematiskt kvalitetsarbete och uppföljning.
- Större krav på dokumentation och analys av förskolans resultat.

Förvaltningen följer utredningarna och kommer att rapportera till förskolenämnden under hösten/ tidig vår kring de förändringar som föreslås.

Processkvalitet i förskolan - en nyckel till barns utveckling

Processkvalitet handlar om hur det dagliga arbetet i förskolan bedrivs – inte bara vilka resurser som finns, utan hur de används för att skapa en trygg, lärande och stimulerande miljö för barnen.

Det omfattar:

- Pedagogernas bemötande och relationsskapande.
- Hur barnens språk, nyfikenhet och samspel utvecklas genom lek och undervisning.
- Arbetet med värdegrund, inkludering och barns rättigheter.
- Rektors pedagogiska ledarskap och stöd till personalen.

Forskning visar att hög processkvalitet har störst betydelse för barns utveckling, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden. Det är alltså inte bara en fråga om resurser – utan om hur förskolan arbetar med barnen varje dag.

För att mäta processkvalitet används både kvalitativa metoder: observationer, samtal, enkäter och kvantitativa indikatorer: statistik, deltagandegrad, personalresurser.

Skolinspektionen och Skolverket lyfter fram faktorer som påverkar processkvaliteten:

- Personaltäthet och barngruppsstorlek.
- Förmågan att omsätta läroplanens mål i praktiken.
- Tillgång till kompetensutveckling och reflektion.
- Tydligt pedagogiskt ledarskap.

Investeringar i kompetens, ledarskap och arbetsmiljö ger långsiktig effekt. När pedagoger har tid, stöd och rätt kompetens att möta varje barn – då skapas kvalitet som gör verklig skillnad.

Uppföljning och analys av prioriterade utvecklingsområden 2024/2025

Målområde normer och värden

Förskolans gemensamma vision och ställningstaganden

Under året har arbetet med att konkretisera förskolans gemensamma vision “Huddinges kommunala förskolor – en demokratisk arena för barns dialog med världen och värden” fortsatt.

En tydlig vision är ett viktigt verktyg i allt förändringsarbete. Den ger riktning, skapar mening och stärker engagemanget hos medarbetarna. Visionen hjälper organisationen att hålla fokus även när förändringen innebär utmaningar.

Genom att utgå från barnens rätt till trygghet, lärande och likvärdig utbildning blir visionen en grund för att förankra beslut, kommunicera mål och skapa samverkan. Den kopplar samman värdegrund och verksamhet och bidrar till långsiktig kvalitet i förskolan.

De gemensamma ställningstagandena i Huddinges kommunala förskolor konkretiserar hur visionen ska omsättas i vardagen och bidrar till att skapa likvärdighet i hela organisationen. De ger en gemensam riktning för det pedagogiska arbetet och stödjer professionella beslut i förändringsarbetet.

Ställningstagandena omfattar:

- Ett processinriktat arbetssätt där barn ges tid att utforska och fördjupa sina läroprocesser.
- Pedagogisk dokumentation som synliggör barns lärande och ligger till grund för undervisning och kvalitetsarbete.
- En rik och tillgänglig pedagogisk miljö som stödjer lek, utforskande och skapande.
- 100-språkighet – att barn får uttrycka sig på många olika sätt, vilket stärker deras röst och delaktighet.
- Samverkan med familjer och omvärld för att berika barnens lärande och skapa relevans i utbildningen.

Efter ett år med stora förändringar ger förskolans gemensamma vision och ställningstaganden fortsatt riktning och stabilitet. Genom att hålla fast vid dessa skapas förutsättningar för likvärdig utbildning och ett pedagogiskt arbete som sätter barnens rättigheter och lärande i centrum – även i tider av förändring.

Likabehandling och förebyggande av kränkningar i förskolan

Arbetet med förskolornas plan mot diskriminering och kränkande behandling (PDK) har under året stärkts genom workshops, skrivartugor och införandet av en kommungemensam mall. Detta har bidragit till ökad likvärdighet och samsyn mellan förskoleområdena.

Analysen efter årets insatser visar att PDK fortfarande inte är fullt förankrad i alla verksamheter. Andelen anmälningar och utredningar av kränkningar barn-barn ligger i nivå med tidigare år. Flera anmälda ärenden rör sig om konflikter och händelser som inte är en kränkning i skollagens mening. Anmälningsbenägenheten varierar fortfarande mellan förskoleområden och mellan förskolor. Andelen kränkningar pedagog-barn omfattar ca 19 % av alla anmälningar fram till augusti i år. Fortsatta utbildningsinsatser för pedagoger är nödvändigt för att öka kunskaperna och för att stärka det förebyggande och främjande arbetet men även för att kvalitetssäkra att rutinen om anmälan om kränkande behandling är väl känd och implementerad fullt ut i verksamheterna.

Arbetet med PDK syns inte tydligt i undervisningen och variationer i pedagogernas kompetens påverkar genomförandet. För att utveckla arbetet med PDK krävs fortsatt fokus på att göra det levande i vardagen, öka förståelsen för syftet och ansvarsfördelningen, stärka barnrättsperspektivet och barns inflytande, samt använda PDK-ansvariga som kunskapsspridare. Forum för erfarenhetsutbyte mellan rektorsområden behöver också etableras för att främja gemensam utveckling.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 normer och värden

Förskolans gemensamma vision – "en demokratisk arena för barns dialog med världen och värden" – har fortsatt att ge riktning i ett år präglad av förändring. För att ytterligare förankra visionen i vardagen behöver arbetet med ställningstagandena fördjupas lokalt. Det handlar bland annat om att stärka det processinriktade arbetssättet, utveckla pedagogisk dokumentation och säkerställa tillgängliga lärmiljöer.

Arbetet med planen mot diskriminering och kränkande behandling (PDK) har stärkts genom gemensam mall och utbildningsinsatser, men är ännu inte fullt implementerat i alla verksamheter. Anmälningsbenägenheten varierar, och det finns fortsatt behov av att höja kunskapen om vad som utgör en kränkning samt hur rutiner ska följas.

Prioriterade insatser kommande år kommer att vara:

- **Fortsatt kompetensutveckling i barnrätt, diskrimineringsgrunder och anmälningsskyldighet.**
- **Rutinen och systemstödet för anmälan om kränkande behandling ska ses över och kvalitetssäkras och anpassas efter förskolans verksamhetsområde och behov.**
- **Skapa forum för erfarenhetsutbyte mellan rektorsområden.**
- **Utveckla arbetssätt där barn ges inflytande i värdegrundsarbetet.**

Syftet med insatserna är att skapa en trygg, likvärdig och rättighetsbaserad förskola där visionen blir ett levande verktyg i det dagliga arbetet.

Målområde omsorg, utveckling och lärande

Språkutveckling och likvärdig undervisning

Språkutveckling är ett prioriterat område i kommunens förskolor. Under året har insatser genomförts för att stärka pedagogers språkliga kompetens och skapa mer likvärdiga språkmiljöer.

- Språkutbildning har erbjudits till pedagoger med behov av att utveckla sitt yrkesspråk. Första kursomgången genomfördes våren 2025 i samverkan med VUX Huddinge. Målet är att 50 pedagoger årligen ska genomgå utbildningen.
- Språknätverk med språkpiloter och språkpedagoger har genomförts enligt plan. Fokus har varit på barns språkutveckling, hundraspråkighet och litteraturens roll i undervisningen.
- Förskolebiblioteken lyfts fram som en viktig resurs för att ge barn tillgång till språk, berättelser och kommunikation.

Analysen efter årets insatser visar att det kvarstår stora utvecklingsbehov vad gäller personalens språkliga kompetens och det språkutvecklande arbetet i förskolorna. I Huddinge kommuns utredning om språklig kompetens inom förskola och äldreomsorg 2023 framgick att 25 % av personalen i förskolan hade brister i sina språkkunskaper. Särskilt stora utmaningar i den egna språkliga förmågan ses hos personalen i Vårby, Flemingsberg och Skogås. Kunskapen om barns språkutveckling varierar bland pedagoger i hela kommunen. Viktiga insatser i det fortsatta arbetet kommer att vara språkkompetenshöjande insatser på individ- och förskolenivå. Den politiska satsningen språkutbildningen för pedagoger fortsätter även under 2026. Utvärderingen efter första utbildningsomgången är mycket positiv från både deltagare och rektorer.

Analysen efter årets insatser visar att det finns ett fortsatt behov av att utveckla ett mer systematiskt språkutvecklande arbete som leds på kommunövergripande nivå via ett centralt språknätverk. För att det kommunövergripande arbetet ska få fäste i hela kommunen behöver utvecklingsorganisationen i de lokala språknätverken stärkas. Det är viktigt att tydliggöra rektorernas, förskollärarnas och arbetslagens viktiga roller i det språkutvecklande arbetet. En viktig del i att säkerställa ett likvärdigt systematiskt språkutvecklande arbete är att en översyn behöver göras av den kommunövergripande

språkstrategin "Utforska språken" som togs fram av förvaltningen i samarbete med Stockholms universitet 2017 för att säkerställa att planen är uppdaterad och utgår från aktuell vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. I översynen av språkstrategin bör även förskolebibliotekens viktiga roll som en resurs i det språkutvecklande arbetet tydliggöras och fördjupas med förankring i aktuell forskning.

I det fortsatta arbetet kommer det vara viktigt att säkerställa god språklig kompetens vid nyanställningar och under hösten pågår en upphandling av språktester som ska användas vid rekrytering. Det kommer även vara av särskilt stor vikt att stärka och säkerställa den språkliga kompetensen och den språkutvecklande kompetensen i Vårby, Flemingsberg och Skogås.

Hälsofrämjande och förebyggande arbete

Under året har arbetet med att stärka det hälsofrämjande och förebyggande arbetet fortsatt i förskolorna. En gemensam plan har tagits fram i samverkan med förskolestöd, och barnhälsomöten har införts i alla förskoleområden. Insatser har också gjorts för att höja kvaliteten i de mindre barngrupperna på filialerna.

Årets analys som hämtas ur de lokala SKA rapporterna och den kartläggning som förskolestöd genomfört i dialog med rektorerna visar att barn i behov av särskilt stöd ökar i samtliga kommundelar. Många barn har behov av medicinska insatser, särskilt stöd eller mindre sammanhang. Särskilt stora behov finns i Vårby, Flemingsberg och Skogås men utvecklingen syns i alla kommundelar. Barnhälsomötena är en bra metod för att fånga upp tidiga signaler och sätta in rätt stöd för de barn som behöver. Barnhälsomötena identifierar inte bara behov hos enskilda individer utan blir en bra utgångspunkt för både individens behov, gruppens behov och vilka organisatoriska åtgärder rektor behöver vidta för att säkerställa varje barns rätt till utbildning.

Ökad systematik och kvalitet i det förebyggande arbetet, med fokus på barns utveckling, välmående och måluppfyllelse utgör en viktig del i att skapa en trygg och hälsofrämjande lärmiljö för alla barn. Detta arbete är komplext och kräver samverkan mellan olika yrkesroller. Tillgången till resurserna på förskolestöd, specialpedagogisk kompetens och förskolepsykologer som arbetar tvärprofessionellt lyfts fram som en viktig framgångsfaktor av rektorerna. För att lyckas med det hälsofrämjande arbetet behöver förskolan arbeta långsiktigt, tvärprofessionellt och med tydlig ledning, gemensam förståelse för uppdraget och tydliga strukturer för samverkan lokalt men även med kommunens centrala resurser.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 omsorg, utveckling och lärande

Språkutveckling och likvärdig undervisning

Språkutveckling är fortsatt ett prioriterat område. Trots positiva resultat från språkutbildningen för pedagoger kvarstår stora behov, särskilt i Vårby, Flemingsberg och Skogås. För att säkerställa likvärdig undervisning krävs ett mer systematiskt och kommunövergripande språkutvecklande arbete.

Planerade insatser:

- **Fortsatt språkutbildning för pedagoger med behov.**
- **Stärk lokala och centrala språknätverk.**
- **Revidera språkstrategin *Utforska språken*.**
- **Inför språktester vid nyanställning.**
- **Tydliggör rektorers, förskollärares och arbetslagens ansvar i språkutvecklingen.**

Hälsöfrämjande och förebyggande arbete

Behovet av särskilt stöd ökar i alla kommunalar. Barnhälsomöten har införts som ett effektivt verktyg för tidig upptäckt och insatser. För att möta behoven krävs ökad systematik, tvärprofessionell samverkan och långsiktig ledning.

Planerade insatser:

- **Vidareutveckla barnhälsomöten som metod för tidig upptäckt.**
- **Säkerställ tillgång till specialpedagogisk kompetens och förskolepsykologer.**
- **Stärk samverkan mellan förskola och förskolestöd/ barn- och elevhälsan.**
- **Kvalitetssäkra och utveckla arbetet på filialerna.**
- **Utveckla och fördjupa samverkan med familjecentralerna.**
- **Utveckla strukturer för långsiktigt och förebyggande arbete i alla förskoleområden.**

Målområde barns delaktighet och inflytande

Barns delaktighet och inflytande i förskolan

Att stärka barns delaktighet är en central del av förskolans demokratiuppdrag. Under året har rektorer arbetat med att utveckla pedagogers förhållningssätt för att ge barn reella möjligheter att påverka sin vardag och lärande. Barn har involverats i hela lärprocessen – från planering till utvärdering – och forum har skapats för dialog och reflektion.

Analysen efter årets insatser visar att barns röster fortfarande inte alltid får genomslag. Vuxnas perspektiv dominerar, och det saknas tydliga didaktiska strategier för att omsätta demokratiuppdraget i praktiken. Forskning pekar på att ramfaktorer som stora barngrupper, tidspress och organisatoriska hinder påverkar möjligheten till verklig delaktighet. Ett relationellt förhållningssätt och synen på barn som kompetenta aktörer är avgörande.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/2026 barns delaktighet och inflytande

- **Utveckla didaktiska strategier** Skapa konkreta modeller för hur barn kan delta i planering, genomförande och utvärdering. Använd reflektionsfrågor och barnintervjuer som verktyg i undervisningen.
- **Säkerställa forum för dialog och reflektion** Införa regelbundna barndialoger i alla verksamheter. Dokumentera barns tankar och använd dem aktivt i planeringen.
- **Höja pedagogers metodkompetens** Fortbildning i barns rättigheter och demokratiska arbetssätt. Kollegialt lärande med fokus på barnsyn och lyhördhet.
- **Förankra arbetet lokalt** Anpassa arbetssätt efter varje förskolas kontext och barnens erfarenheter. Involvera barn i utformningen av miljöer och rutiner.

Målområde förskola och hem

Samverkan med vårdnadshavare

Årets verksamhetsförändringar har inneburit att verksamheterna lagt mycket tid och omsorg på att kommunicera förändringar både vad gäller avvecklingar av förskolor, förändringar i barngrupperna och personalförändringar med vårdnadshavare. Utbildning i förändringsledning, kommunikation samt svåra samtal har genomförts som ett stöd i arbetet för rektorerna. Förvaltningen stödjer förändringsarbetet ytterligare genom att ta fram gemensamma arbetssätt och gemensam kommunikation. Specialister från HR och kommunikation och förvaltningen har varit resurser i arbetet.

Under året har flera andra insatser genomförts för att stärka samverkan mellan förskola och hem. Rektorerna har haft i uppdrag att erbjuda vårdnadshavare olika möjligheter till insyn i det pedagogiska arbetet, implementera ett kommungemensamt underlag för utvecklingssamtal samt säkerställa ett tydligt och professionellt bemötande. Analysen visar efter årets insatser att samverkan med vårdnadshavare fortfarande varierar mellan enheter. Pedagoger upplever att intresset från vårdnadshavare är ojämnt och språkliga barriärer kan försvåra kommunikationen. Forskningen betonar att en tillitsfull relation mellan hem och förskola är avgörande för barns lärande och välbefinnande. När vårdnadshavare ges möjlighet att vara delaktiga i den pedagogiska processen stärks både barnens utveckling och förskolans kvalitet.

Under sommaren gick kommunens förskolor över från lärplattformen Unikum till Vklass. Den tekniska implementeringen är genomförd och under hösten kommer en gemensam pedagogisk implementering påbörjas. Skolchefen kommer tillsammans med rektorerna att arbeta fram gemensamma riktlinjer för vilken information som ska finnas i Vklass. I samband med det arbetet bör även en utvärdering genomföras utifrån implementeringen av det kommungemensamma underlaget för utvecklingssamtalet.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde samverkan med vårdnadshavare

Efter årets analys av målområdet framträder ett behov av att ta fram kommungemensamma riktlinjer för samverkan, kommunikation och bemötande under kommande år. Syftet är att skapa en mer likvärdig och tillitsfull samverkan mellan förskola och hem, vilket i förlängningen stärker barns lärande och trygghet. Det finns även ett fortsatt behov av kompetenshöjande insatser i förändringsledning och kommunikation. Implementeringen av V klass gällande de pedagogiska delarna behöver fortsätta under det kommande året.

- **Ta fram riktlinjer med ett gemensamt förhållningssätt kring kommunikation och bemötande.** Riktlinjer med ett gemensamt förhållningssätt för kommunikation och bemötande behöver utvecklas för att skapa en ökad likvärdighet.
- **Språklig tillgänglighet.** Språkliga barriärer försvårar vårdnadshavares delaktighet. Det bör framgå av de kommande gemensamma riktlinjer för kommunikation och bemötande att insatser som flerspråkigt material och tolkstöd bör prioriteras.
- **Delaktighet i det pedagogiska arbetet.** Vårdnadshavare ges olika möjligheter till insyn i det pedagogiska arbetet. Strukturerade forum och digitala verktyg ska tas fram för att stärka delaktigheten. Detta arbete kan stödjas genom de gemensamma riktlinjerna för kommunikation och bemötande.
- **Implementering av Vklass.** Gemensamma riktlinjer för innehåll och pedagogisk användning av lärplattformen ska tas fram. Uppföljning av utvecklingssamtalsunderlaget bör ske i samband med detta.
- **Kompetensutveckling.** Fortsatt utbildning i förändringsledning och kommunikation för rektorer och pedagoger stärker samverkan vid förändringar.

Insatserna syftar till att stärka samverkan mellan förskola och hem genom ökad likvärdighet, tillgänglighet och kvalitet i kommunikation och bemötande. Fokus ligger särskilt på att möta behov i socioekonomiskt utsatta områden och att bättre stödja den växande gruppen barn med särskilda behov.

Målområde övergång och samverkan

Under året har rektorerna haft i uppdrag att implementera den kommungemensamma planen för övergångar mellan förskola och grundskola, med särskilt fokus på barn i behov av särskilt stöd. Arbetet har inneburit att identifiera och planera övergångar i samverkan med förskolestöd/ barn- och elevhälsan samt att följa upp processen för att säkerställa kvalitet och kontinuitet. En reviderad plan för övergång har införts och kommer att utvärderas under hösten.

En första analys efter årets insatser visar att det trots att strukturer för övergångar finns är erfarenheten att samverkan mellan förskola och skola inte alltid är tillräckligt etablerad. Övergångar kan upplevas som fragmenterade, särskilt för barn med särskilda behov, där

bristande informationsöverföring och otydlig ansvarsfördelning kan påverka barnens trygghet och lärande negativt.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde övergång och samverkan

Samverkan mellan förskola och skola behöver fortsätta stärkas för att säkerställa kvalitet i övergångar för alla barn men särskilt för barn i behov av särskilt stöd.

- **Fortsatt uppföljning av planen för övergångar.** Den reviderade planen för övergångar bör följas upp och utvärderas med fokus på hur den fungerar i praktiken, särskilt för barn med särskilda behov. Insatserna bör fokusera på att fortsätta säkerställa och stödja arbetet med gemensamma rutiner och ansvarsfördelning mellan skolformerna.
- **Kvalitetssäkra informationsöverföringen vid övergångar.** Informationsöverföringen vid övergångar upplevs som bristfällig. Det finns behov av att utveckla strukturer för dokumentation som är relevant, tillgänglig och etiskt hanterad.

Syftet är att stärka kvaliteten i övergångar mellan förskola och skola, med särskilt fokus på barn i behov av särskilt stöd. Genom att följa upp planen för övergångar, utveckla gemensamma rutiner och förbättra informationsöverföringen skapas mer likvärdiga och trygga övergångar för alla barn.

Målområde uppföljning, utvärdering och utveckling

Under året har rektorerna haft i uppdrag att bidra till översynen av kommunens underlag för systematiskt kvalitetsarbete (SKA), samt att erbjuda fortbildning i pedagogisk dokumentation till förskollärare. Syftet har varit att stärka analysförmågan i verksamheten och att utveckla dokumentationen som ett verktyg för lärande och utveckling. Arbetet med översynen av SKA-underlagen har pausats till följd av arbetet med verksamhetsförändringar under våren. Översynen planeras att återupptas under hösten.

Kompetenshöjande insatser i pedagogisk dokumentation har genomförts i lokala pedagogiska nätverk, men det finns fortfarande ett brett behov av att förbättra dokumentationens kvalitet och användning. Analyserna visar att processmallar har upplevts som för komplexa och begränsande, vilket har hämmat pedagogernas kreativitet och förståelse för dokumentationens syfte. Dokumentationen används ofta som en tillbakablick och för att synliggöra verksamheten snarare än som ett verktyg för analys och utveckling. Barns delaktighet i dokumentationen är låg och ojämlik, och det finns en diskrepans mellan vårdnadshavares behov av snabb information och pedagogers fokus på skriftlig reflektion.

Forskningen visar att pedagogisk dokumentation är ett kraftfullt verktyg för att synliggöra lärande, utveckla undervisningen och stärka barns delaktighet. För att dokumentationen ska

bli meningsfull krävs att den är integrerad i den pedagogiska processen, att den används för gemensam reflektion och att barnens perspektiv får ta plats.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 målområde uppföljning, utvärdering och utveckling

- **Översyn av underlagen för rapportering av det systematiska kvalitetsarbetet.** Översynen av SKA-underlagen behöver återupptas och genomföras med fokus på att skapa användarvänliga och pedagogiskt relevanta mallar som stödjer analys och utveckling.
- **Kompetenshöjande insatser i pedagogisk dokumentation.** Kompetenshöjande insatser i pedagogisk dokumentation bör fortsätta och utvidgas, med särskilt fokus på dokumentationens syfte, användning i lärandeprocessen och barns delaktighet. Dokumentationen används ofta som en tillbakablick snarare än som ett verktyg för analys. Insatser bör riktas mot att stärka pedagogers förståelse för dokumentation som ett reflektivt och framtidsytande verktyg.
- **Barns delaktighet i den pedagogiska dokumentationen.** Barns delaktighet i dokumentationen är låg och ojämlik. Insatser bör utvecklas för att ge barnen större inflytande över vad som dokumenteras och hur det används. Det finns ett behov av att förenkla och anpassa dokumentationsverktygen så att de stödjer pedagogernas arbete och barns delaktighet.

Syftet med de prioriterade insatserna är att skapa ett mer systematiskt, barnfokuserat och utvecklingsinriktat kvalitetsarbete som stärker måluppfyllelsen och undervisningens kvalitet.

Målområde förskollärares ansvar i undervisningen

Under året har rektorerna haft i uppdrag att stärka förskollärares allmänpedagogiska kompetens, säkerställa kompetens vid nyrekrytering samt erbjuda fortbildning i pedagogisk dokumentation. Rektorsgruppen har även fått i uppdrag att ta fram gemensamma riktlinjer för ansvarsfördelning mellan förskollärare och barnskötare. Syftet är att tydliggöra uppdraget, stärka ledarskapet i arbetslagen och öka måluppfyllelsen. Forskningen visar att förskollärares ledarskap är avgörande för undervisningens kvalitet. Ett tydligt uppdrag, gemensamma förväntningar och kontinuerlig kompetensutveckling är centrala faktorer för att skapa en professionell och lärande organisation.

Analyserna efter årets insatser visar att det finns ett fortsatt behov av att förtydliga förskollärares ansvar i undervisningen och att stärka deras ledarskap i arbetslaget. Tidigare insatser har visat varierande effekt, bland annat på grund av otydliga budskap, brist på gemensam vision och för många parallella dokument. Pedagogiska nätverk har ibland varit för ambitiösa, vilket lett till uppgivenhet snarare än utveckling.

Det pågår flera statliga utredningar som rör förskollärares och barnskötares förutsättningar, ansvar och kompetenskrav. Dessa kommer att vara viktiga att beakta i det fortsatta lokala arbetet med att tydliggöra roller och skapa hållbara strukturer för undervisning och samverkan i arbetslagen.

Den reviderade läroplanen för förskolan (Lpfö 18) tydliggör förskollärarens ansvar för undervisningens kvalitet och innehåll. Förskollärare ska leda det pedagogiska arbetet i arbetslaget, säkerställa att undervisningen vilar på vetenskaplig grund och välja arbetssätt som främjar barns utveckling. Särskilt ansvar läggs på att främja språkutveckling, högläsning och fysisk aktivitet. Läroplanen betonar också att analoga lärverktyg ska vara förstahandsvalet, medan digitala verktyg inte längre är obligatoriska. Syftet med förtydligandena är att stärka förskollärarens ledarskap, skapa tydligare ansvarsfördelning i arbetslagen och höja kvaliteten i undervisningen – särskilt i områden där barn har störst behov av stöd.

Skolinspektionen och Skolverket betonar att förskollärarens ledarskap är avgörande för undervisningens kvalitet. Enligt OECD och svensk forskning är tydligt ansvar, gemensamma förväntningar och kontinuerlig kompetensutveckling centralt för att skapa en professionell och lärande organisation. Hög processkvalitet – som bygger på pedagogers kompetens och ledarskap – har störst betydelse för barns utveckling, särskilt i utsatta områden.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 förskollärares ansvar i undervisningen

- **Ansvarsfördelning.** Klargör förskollärares undervisningsansvar och barnskötares stödjande roll.
- **Pedagogiskt ledarskap.** Erbjud ledarskapsutbildning och forum för kollegialt lärande.
- **Introduktion.** Säkerställ relevant introduktion och kompetensstöd vid nyanställning.
- **Pedagogisk dokumentation.** Stärk personalens förmåga att använda dokumentation för utveckling.
- **Kompetensutveckling.** Samordna insatser i en långsiktig strategi.
- **Pedagogiska nätverk.** Utforma nätverk med tydligt syfte och hanterbar omfattning.
- **Uppföljning.** Följ upp insatser med både kvalitativa och kvantitativa metoder.
- **Nationella utredningar.** Integrera relevanta slutsatser i det lokala utvecklingsarbetet.

Syftet med insatserna är att stärka kvalitet och likvärdighet i förskolan genom tydlig ansvarsfördelning, kompetensutveckling och ett hållbart pedagogiskt ledarskap – särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.

Målområde rektors ansvar

Under året har förvaltningen arbetat aktivt med att skapa goda förutsättningar för rektorernas pedagogiska ledarskap. Insatserna har inkluderat både individuell och gruppbaserad fortbildning, med fokus på förändringsledning, arbetsrätt, svåra samtal och kommunikation – särskilt med anledning av den omfattande verksamhetsförändring som genomförs under året.

Chefsmöten har omformats för att ge större utrymme för kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte. Rektorer har fått möjlighet att stötta och inspirera varandra, vilket bidrar till ökad likvärdighet och måloppfyllelse. Dialogen med huvudmannen har fördjupats, vilket har lett till ökad samstämmighet mellan nationella och kommunala mål. Detta syns i årets verksamhetsplan och arbetsplan som tydligare utgår från prioriterade utvecklingsområden i förskolans systematiska kvalitetsarbete (SKA).

Forskning visar att rektors förutsättningar att vara pedagogiska ledare är avgörande för kvaliteten i förskolan. Ledarskapet påverkas av organisatoriska strukturer, tidstillgång, kompetensutveckling och möjligheten till kollegialt stöd. När rektorer ges tid, rum och stöd att leda pedagogiskt, ökar både engagemang och måloppfyllelse i verksamheten.

Den reviderade läroplanen tydliggör att rektorn har ett övergripande ansvar för att leda och samordna det pedagogiska arbetet i förskolan. Rektorn ska säkerställa att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt att arbetssätt och lärverktyg främjar barns utveckling. Rektorn ansvarar också för förskolans inre organisation – exempelvis barngrupper, personalfördelning och schemaläggning – utifrån barnens behov. Ledningsansvaret är tydligt reglerat i skollagen och får inte delas eller förväxlas med andra roller. Syftet med förtydligandena i läroplanen är att stärka rektorsrollen som pedagogisk ledare och skapa tydliga strukturer för kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Det är viktigt att rektorsuppdraget är tydligt definierat och att det finns en gemensam förståelse för mål och riktning. En stark dialog med huvudman kring mål, prioriteringar och likvärdighet är en nyckel för att skapa en sammanhållen styrning.

Prioriterade utvecklingsområden 2025/ 2026 rektors ansvar

- **Kompetensutveckling i ledarskap och förändringsarbete.** Fortsätt erbjuda riktad fortbildning inom pedagogiskt ledarskap, förändringsledning, kommunikation och arbetsrätt – särskilt med koppling till pågående verksamhetsförändringar.

- **Kollegialt lärande och erfarenhetsutbyte.** Säkerställ att chefsmöten fortsatt ger utrymme för dialog, reflektion och gemensamt lärande mellan rektorer. Detta stärker likvärdighet och måluppfyllelse.
- **Tydlig styrning och uppföljning.** Utveckla strukturer för kontinuerlig uppföljning av rektors individuella mål och kompetensplaner, kopplat till förskolans systematiska kvalitetsarbete.
- **Fördjupad dialog med huvudman.** Stärk samspelet mellan rektorer och huvudman kring mål, prioriteringar och likvärdighet. En gemensam förståelse för uppdraget är avgörande för sammanhållen styrning.
- **Beakta nationella utredningar.** Integrera relevanta slutsatser från statliga utredningar om rektors ansvar och förutsättningar i det lokala utvecklingsarbetet.

Dessa insatser syftar till att ge rektorer tid, stöd och tydliga strukturer för att utöva sitt pedagogiska ledarskap – vilket enligt forskning är avgörande för kvaliteten i förskolan.

Strukturkvalitet i förskolan- grunden för god verksamhet

Strukturkvalitet handlar om förutsättningarna för att bedriva en kvalitativ förskoleverksamhet. Det omfattar:

- Personaltäthet och barngruppsstorlek – avgörande för trygghet och pedagogisk närvaro.
- Lokaler och lärmiljöer – hur väl de stödjer lek, lärande och omsorg.
- Pedagogisk kompetens – utbildningsnivå och tillgång till fortbildning.
- Tillgång till stödresurser – ex specialistkompetenser inom förskolestöd/ barn- och elevhälsa.

God strukturkvalitet skapar förutsättningar för hög processkvalitet, vilket forskningen visar är avgörande för barns utveckling – särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.

Personaltäthet, barngruppsstorlek och förskollärartäthet är centrala faktorer för kvaliteten i förskolan – men de påverkar också varandra ekonomiskt. Mindre barngrupper och högre personaltäthet kräver fler anställda, vilket ökar personalkostnaderna. En hög andel legitimerade förskollärare stärker undervisningen men innebär också högre lönekostnader. Samtidigt påverkas även lokalkostnaderna – mindre grupper kräver fler avdelningar och därmed större eller fler lokaler, vilket medför ökade kostnader för drift, underhåll och investeringar. Kommunens strategiska planering behöver därför balansera kvalitet, personalresurser och lokalutnyttjande för att uppnå likvärdighet inom ramen för en hållbar ekonomi.

Personaltäthet - behov av uppföljning och styrning

Enligt Kolada- en tjänst från RKA, Rådet för främjande av kommunala analyser, har Huddinge kommuns kommunala förskolor per den 15 oktober 2024 i genomsnitt 5,4 barn per heltidstjänst, vilket är högre än rikssnittet (5,2) men något lägre än länssnittet (5,5). Fristående förskolor i Huddinge har cirka 5,5 barn per heltidstjänst.

Lägre personaltäthet innebär att varje medarbetare ansvarar för fler barn, vilket kan påverka undervisningens kvalitet, barnens trygghet och personalens arbetsmiljö. Forskning visar att personaltäthet är en avgörande faktor för processkvalitet – det vill säga hur väl förskolan lyckas skapa en lärande, trygg och stimulerande miljö i vardagen, särskilt för barn i socioekonomiskt utsatta områden.

Personaltätheten påverkar förutsättningarna för undervisning, trygghet och personalens arbetsmiljö. För att säkerställa likvärdig kvalitet föreslås följande insatser:

- **Följ upp personaltäthet regelbundet i kvalitetsdialoger** och koppla den till målluppfyllelse och barns välbefinnande.
- **Använd analyserna för att fördela resurser till förskolor med större behov**, så att personaltätheten kan anpassas efter barnens förutsättningar.

Barngruppsstorlek i Huddinges förskolor - behov av styrning för likvärdighet

Statistik från Kolada per 15 oktober 2024 visar att Huddinge kommuns kommunala förskolor har i genomsnitt 16,4 barn per barngrupp, vilket är högre än rikssnittet (15,6) men något lägre än länssnittet (16,5). Fristående förskolor i Huddinge har ett genomsnitt på 15 barn per grupp.

Den demografiska utvecklingen i kommunen – exempelvis förändringar i födelsetal, inflyttning och bostadsbyggande – påverkar direkt behovet av förskoleplatser. I områden med snabb befolkningstillväxt riskerar barngrupperna att bli större än rekommenderat, särskilt om utbyggnad av förskoleverksamheten inte sker i takt med efterfrågan. I områden med minskad befolkningstillväxt minskar intäkterna i form av barnpeng i en snabb takt vilket försvårar anpassningar av organisationen vilket i sin tur leder till lokal ekonomisk obalans. För att säkerställa god kvalitet och arbetsmiljö krävs därför proaktiv planering, flexibel resursfördelning och regelbunden uppföljning av gruppstorlekar i relation till demografiska förändringar.

Barngruppens storlek påverkar förutsättningarna för undervisning, trygghet och personalens arbetsmiljö. För att säkerställa likvärdig kvalitet föreslås följande insatser:

- **Inför lokala riktvärden för barngruppsstorlek**, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden.
- **Använd differentierad resursfördelning** baserat på analyser av barnens behov.

Dessa åtgärder bidrar till en mer likvärdig och hållbar förskoleverksamhet i hela kommunen.

Lokaler och lärmiljöer - förutsättningar för kvalitet i förskolan

Forskningen visar att förskolans fysiska miljö har stor betydelse för barns utveckling, trygghet och måloppfyllelse. Lokaler som är tillgängliga, flexibla och anpassade efter barnens behov skapar bättre förutsättningar för lek, lärande och pedagogisk interaktion. Bristar i lokalernas funktion och utformning kan däremot begränsa undervisningens kvalitet, särskilt i förskolor med stora barngrupper eller låg personaltäthet.

Analysen av lokalerna för de kommunala förskolorna och förskolegårdarna visar att det finns en stor variation i kvalitén när det gäller den fysiska miljön. Det finns moderna lokaler som är väl anpassade för verksamheten och det finns lokaler med stora underhållsbehov. I dagsläget finns lokaler som inte kan bedömas vara fullt ändamålsenliga för att nå hög måloppfyllelse i relation till läroplanens målområden. Det är viktigt att förvaltningen tar input från verksamheten i bedömningar kring lokalernas och förskolegårdarnas pedagogiska kvalitet inför kommande lokalbehovsplanering.

Under hösten 2025 tas ett nytt funktionsprogram för förskolor fram i samverkan mellan lokalsektionen, skolchef, enhetschefer och rektorer, med förankring i förskolenämnden. Programmet ska tydliggöra krav på lokaler utifrån både pedagogiska mål och ekonomiska ramar. Genom att koppla funktionsprogrammets innehåll till läroplanens mål och identifierade behov kan det bli ett strategiskt verktyg för att planera investeringar, fördela resurser och främja likvärdighet mellan förskolorna.

När det gäller de pedagogiska lärmiljöerna har kommunövergripande riktlinjer och stöddokument tagits fram och implementerats. Analysen efter året visar att implementeringen lokalt har nått lite olika långt i de respektive förskoleområdena och lokalt på förskolorna.

För att säkerställa god kvalitet och likvärdighet föreslås följande insatser:

- **Kartlägg lokalernas pedagogiska funktion och identifiera behov av anpassning eller utveckling.**
- **Prioritera investeringar i lärmiljöer i områden med socioekonomiska utmaningar.**
- **Erbjud möjlighet till kollegialt lärande i rektorsgruppen kring arbetet med lärmiljöer.**
- **Involvera pedagoger i planering av miljöer för att säkerställa att lokaler stödjer undervisningens mål.**
- **Följ upp lärmiljöernas kvalitet tydligare i det systematiska kvalitetsarbetet, kopplat till barns delaktighet, trygghet och lärande.**

En god fysisk lärmiljö är inte bara en praktisk fråga – den är en pedagogisk resurs som påverkar varje barns möjlighet att utvecklas och lyckas i förskolan.

Pedagogisk kompetens

Förskollärartäthet - en nyckel för kvalitet och likvärdighet

Enligt Kolada hade Huddinge kommuns kommunala förskolor i oktober 2024 i genomsnitt 14,7 barn per legitimerad förskollärare, vilket är lägre än länssnittet (15,7). Rikssnittet ligger på (11,1). I fristående förskolor i Huddinge är förskollärartätheten betydligt lägre, med 21,6 barn per förskollärare.

Forskning visar att förskollärartäthet är avgörande för att omsätta läroplanens mål i praktiken, särskilt i socioekonomiskt utsatta områden. Legitimerade förskollärare har ett särskilt ansvar för att leda undervisningen och skapa en lärande miljö.

För att stärka kvaliteten och likvärdigheten föreslås följande insatser:

- **Tydliga mål för förskollärartäthet, särskilt i prioriterade områden.**
- **Uppföljning av förskollärartätheten i kvalitetsdialoger och koppla den till måluppfyllelse.**
- **Förbättrad rekrytering och stärk möjligheterna att behålla legitimerade förskollärare.**

En god förskollärartäthet är en investering i barns framtida lärande och förskolans kvalitet.

Andelen utbildade för arbete med barn

Enligt Kolada är andelen utbildade för arbete med barn i Huddinges kommunala förskolor cirka 14% vilket är något lägre än både Stockholms län (15 %) och riksgenomsnittet (16 %). I fristående förskolor i Huddinge är andelen lägre omkring 13%.

En hög andel barnskötare kan bidra till god omsorg, men det är viktigt att säkerställa en balans mellan omsorg och pedagogik. För att stärka kvaliteten föreslås:

- **Tydliga mål för personalfördelning**
- **Uppföljning av personalstruktur i kvalitetsdialoger**

För att stärka kvaliteten föreslås följande insatser:

- **Krav på utbildning vid nyanställning- utbildning för arbete med barn bör prioriteras även vid vikariat och timanställningar.**
- **Stöd till vidareutbildning till barnskötare.**
- **Uppföljning av personalstruktur i kvalitetsdialoger.**

Stödresurser för hög måluppfyllelse i förskolan

Huvudmannens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Huvudmannen har en avgörande roll i att skapa goda förutsättningar för kvalitet i förskolan. Det handlar både om att säkerställa en tydlig styrkedja med klara ansvarsförhållanden från huvudman till rektor, och om att ge rektorer stöd i sitt pedagogiska ledarskap – exempelvis genom utbildning och nätverk samt att fördela resurser grundat i en analys av behoven. För att möjliggöra utveckling krävs också strukturella förutsättningar såsom tid, kompetens och verktyg/ systemstöd för analys. Ett systematiskt kvalitetsarbete med fokus på läroplanens mål och barns behov är centralt, liksom riktade insatser för kompetensutveckling utifrån lokala förutsättningar. Genom att samordna dessa resurser kan huvudmannen bidra till ökad likvärdighet och långsiktig kvalitet i förskolans verksamhet.

Förskolestöds/central barnhälsas roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Förskolestöd/central barnhälsa bidrar till förskolans måluppfyllelse genom att stödja det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Genom samverkan med rektorer och personal möjliggörs tidig upptäckt av barn i behov av stöd, insatser för psykisk och fysisk hälsa samt utveckling av trygga lärmiljöer. Förskolestöd/ barn- och elevhälsan har en särskilt viktig roll i det preventiva arbetet, där tidiga insatser kan förebygga senare svårigheter och främja alla barns utveckling och lärande.

HR:s roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

HR bidrar till hög måluppfyllelse genom att säkerställa strategisk kompetensförsörjning, stödja rektorer i deras arbetsgivar- och ledarskap, främja hållbara arbetsmiljöer och samordna kompetensutveckling. I takt med den demografiska utvecklingen har HR en viktig funktion i att analysera behov kopplat till befolkningsförändringar, planera rekrytering och dimensionera personalresurser utifrån förändrade barnantal och geografiska behov.

Ekonomiavdelningens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Ekonomiavdelningen har en viktig funktion i att skapa förutsättningar för kvalitet genom att säkerställa en långsiktig hållbar resursfördelning. Genom att samordna budgetprocesser med verksamhetens behov kan ekonomifunktionen bidra till att rätt resurser når rätt verksamheter. En nära dialog med förvaltning och rektorer är avgörande för att ekonomiska beslut ska stödja pedagogiska mål, exempelvis genom investeringar i kompetensutveckling, lokaler och stödresurser. Ekonomiavdelningen har också en viktig roll i att analysera kostnadsutveckling kopplat till demografiska förändringar och bidra till effektiv planering.

Lokalplaneringens roll för ökad måluppfyllelse i förskolan

Ändamålsenliga och tillgängliga lokaler är en grundförutsättning för att förskolan ska kunna uppfylla sitt pedagogiska uppdrag. Genom långsiktig lokalplanering kan kommunen säkerställa att förskolor placeras där behovet är störst, motverka segregation och skapa ekonomiskt hållbara enheter. Lokalernas utformning påverkar både trygghet, arbetsmiljö och möjligheten till varierade lärmiljöer, vilket är avgörande för barns utveckling och lärande. Lokalplaneringen bör samordnas med demografisk analys och dialog med rektorer för att möta förändrade behov över tid.

Avslutande ord

Denna rapport summerar årets systematiska kvalitetsarbete i de kommunala förskolorna i Huddinge. Analysen i det systematiska kvalitetsarbetet har mynnat ut i ett nuläge och utifrån detta har prioriterade utvecklingsområden och insatser inom förskolans verksamhet identifierats. Förskolan står inför flera utmaningar – bland annat kompetensförsörjning, ökade krav på dokumentation och ett samhälle i förändring som påverkar uppdraget. Dessa utmaningar kräver ett långsiktigt, målinriktat och systematiskt utvecklingsarbete. Arbetet med att främja kvalitet och likvärdighet är avgörande för att skapa goda förutsättningar för barns lärande och utveckling.

I detta arbete är social hållbarhet en nyckelfaktor. Genom att prioritera insatser i socioekonomiskt utsatta områden och skapa inkluderande, trygga och stimulerande lärmiljöer, kan förskolan bidra till att utjämna livsvillkor och stärka barns framtidsmöjligheter. Samtidigt ser vi en ökning av barn med särskilda behov, vilket ställer ytterligare krav på tillgänglighet, kompetens och anpassade arbetssätt. När varje barn – oavsett bakgrund eller förutsättningar – ges möjlighet att utvecklas i en miljö som möter deras behov, läggs grunden för ett mer jämlikt och hållbart samhälle. Med fortsatt engagemang och riktade insatser kan förskolan vara en avgörande arena för att främja social rättvisa och långsiktig samhällsutveckling.